

SAMENGEVOEGDE JAARREKENING 2016

Stichting Hoogvliegers (SHV)

Stichting Ambulancevliegtuig (SAV)

Finale versie 13 maart 2018

Status Jaarrekening 2016

- Ü In bewerking bij penningmeester en administratiekantoor
- Ü In concept gereed, ter goedkeuring van bestuur
- Ü Goedgekeurd door bestuur
- Ü Aangeboden aan Accountskantoor voor goedkeurende verklaring
- Ü Aangeboden aan Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF)

Inhoudsopgave

Deel A: Stichting Hoogvliegers algemeen	3
Deel B: Bestuursverslag 2016	6
Deel C: Jaarrekening 2016 en toelichting	9
Balans per 31 december 2016	10
Staat van baten en lasten 2016	11
Grondslagen samenvoeging	12
Grondslagen balans	12
Grondslagen staat van baten en lasten	13
Toelichting van baten en lasten	13
Toelichting balans	15
Toelichting staat van baten en lasten	17
Toelichting lastenverdeling	18

Namens het bestuur

Drs. P. Bomers RC
Penningmeester

Deel A: Stichting Hoogvliegers algemeen

1. MISSIE/MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

- 1.1. Missie. Gebaseerd op haar statuten is het hoofddoel van Stichting Hoogvliegers om zieke en gehandicapte kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 17 jaar zelf te laten vliegen. Een dag zonder zorgen, zonder ziekte of handicap, een dag waar ze boven zichzelf uitstijgen en meer dan bijzonder zijn, een dag die ze nooit meer vergeten.
- 1.2. De Stichting Hoogvliegers is een goede-doelenorganisatie zoals beschreven in art. 1 van het Reglement 'CBF-erkenning Goede-doelenorganisaties (versie 31 maart 2016)' en is als zodanig gecertificeerd door het Centraal Bureau Fondsenwerving. Daarnaast wordt de Stichting Hoogvliegers door de Belastingdienst erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).
- 1.3. Deze jaarrekening 2016 van de Stichting Hoogvliegers is opgesteld conform het Reglement 'CBF-erkenning Goede-doelenorganisaties' en de daarin opgenomen richtlijnen.

2. MIDDELEN

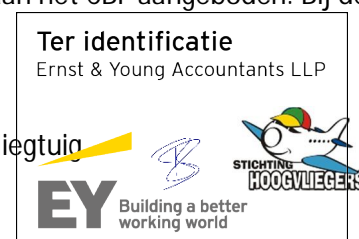
- 2.1. Financiële middelen. Voor het verkrijgen van de benodigde financiële middelen is Stichting Hoogvliegers ter realisatie van haar doelstellingen afhankelijk van donaties en sponsoring. De Stichting ontvangt geen subsidies. Een klein deel van de financiële middelen wordt ontvangen door de verkoop van merchandise via de webshop van de Stichting Hoogvliegers. Het doel van de stichting blijft om elke ontvangen Euro met een hoogvlieger de lucht in te laten gaan.
- 2.2. Fondsenwerving. Naast de verkoopopbrengsten van merchandise via de webshop van de Stichting Hoogvliegers is de stichting qua inkomsten vooral afhankelijk van fondsenwerving. Dit betreft sponsoring en/of donaties door bedrijven en particulieren, met als hoofdsponsor Hoogvliet Supermarkten. De website van Stichting Hoogvliegers (www.stichtinghoogvliegers.nl) voorziet informatie aan potentiële sponsors en donateurs op welke wijze zij financieel kunnen bijdragen aan de stichting. Gerichte fondsenwerving vindt plaats door de organisatoren van de zgn. Grote Hoogvliegerdagen. Uitgangspunt van deze hoogvliegerdagen is immers dat het merendeel van de kosten voor een dergelijke dag door (lokale) fondsenwerving moet worden gefinancierd. Daarnaast vindt gerichte fondsenwerving plaats door het actief benaderen van mogelijke sponsors, die hun naam aan de stichting willen verbinden dan wel bereid zijn om de kosten van een (onderdeel van een) activiteit voor hun rekening te nemen. Via de website van de Stichting Hoogvliegers is het mogelijk om bepaalde sponsoracties voor te stellen. Alvorens haar instemming en waar mogelijk steun te verlenen aan dergelijk acties toets de stichting zorgvuldig of de voorgestelde acties passen bij het doel, imago en de uitstraling die de Stichting Hoogvliegers nastreeft.
- 2.3. De Stichting Hoogvliegers presenteert zich op een aantal specifieke evenementen om haar naamsbekendheid te vergroten en de stichting onder de aandacht van potentiële sponsors en donateurs te brengen, maar ook om nieuwe Hoogvliegertjes en piloten te werven.

- 2.4. Anders dan te verwaarlozen aan fondsenwerving gerelateerde beheerkosten (o.a. versturen bedankbrieven) streeft de Stichting Hoogvliegers er naar om de fondsenwerving in principe kosteloos te realiseren, met dien verstande dat eventuele kosten voor fondsenwerving tot een minimum worden beperkt en niet meer dan 5% van de inkomsten uit fondsenwerving bedragen.
- 2.5. Van alle ontvangen fondsen vindt registratie plaats in een donatiebestand, dat onder meer ook wordt gebruikt om de betreffende donateurs en sponsors te bedanken. Anders dan met uitdrukkelijke toestemming van de betreffende donateur of sponsor stelt de stichting de gegevens uit het donatiebestand niet beschikbaar aan derden.
- 2.6. Vrijwilligers en medewerkers. Zonder vrijwilligers krijgt de Stichting Hoogvliegers geen kind de lucht in. Want daar gaat het ons om, kinderen met een lichamelijke of verstandelijke beperking een onvergetelijke dag bezorgen door ze iets bijzonders te laten doen: piloot zijn! Zo kunnen deze kinderen, en ook hun naaste omgeving, heel even hun zorgen vergeten. Onze vrijwilligers doen dit op vele verschillende manieren. Uiteraard hebben wij piloten die bij ons vrijwilliger zijn, maar ook zijn mensen nodig voor de inschrijfbalie, begeleiding, catering en als parkeerhulp. Ook het netjes en schoon houden van de plek waar we de Hoogvliegers ontvangen behoort tot de taken van onze vrijwilligers. Daarnaast heeft de stichting vrijwilligers met een organiserende en coördinerende rol. Een organisator is voor het organiseren van evenementen zoals een Grote Hoogvliegersdag. Een coördinator is het hele jaar door verantwoordelijk voor een bepaald aspect ter ondersteuning van de organisatoren. Hierbij valt te denken aan taken ter ondersteuning van kinderen, vrijwilligers op de grond, piloten, IT, promotie en transport.
- 2.7. Om de activiteiten tussen de vele vrijwilligers, organisatoren en coördinatoren goed op elkaar af te stemmen heeft Stichting Hoogvliegers in 2013 een zgn. Operationeel Manager (OM) aangesteld. Deze Operationele Manager is tevens de 'linking pin' tussen het uitvoerend deel van Stichting Hoogvliegers en het bestuur en woont in die hoedanigheid alle bestuursvergaderingen bij, waarin de OM een adviserende functie heeft.

3. ACTIVITEITEN/ORGANISATIE

- 3.1. Strategie en beleid. Als basis voor het uitvoeren van de activiteiten beschikt Stichting Hoogvliegers over een actueel beleidsplan. Jaarlijks wordt gezien of en waar het beleidsplan wijziging behoeft.
- 3.2. Beheer van financiële middelen. Voor het realiseren van haar doelstelling is Stichting Hoogvliegers volledig afhankelijk van donaties en sponsors. De omvang daarvan fluctueert echter jaarlijks. Om continuïteit te garanderen wordt een zgn. continuïteitsreserve aangehouden. De hoogte daarvan is vastgesteld op 350.000 euro en is gebaseerd op tweemaal het gemiddelde bedrag aan lasten van de afgelopen jaren. Deze reserve moet de stichting in staat stellen, om ook in geval van tegenvallende sponsorinkomsten, toch haar doelstellingen te continueren. Waar nodig geacht door het bestuur, wordt voor incidentele substantiële verplichtingen in de toekomst een aparte reservering gemaakt.
- 3.3. Bestedingen. De Stichting Hoogvliegers stelt jaarlijks een sluitende begroting op voor het volgende boekjaar. De begroting wordt goedgekeurd door het bestuur en aan het CBF aangeboden. Bij de

bestedingen wordt onderscheid gemaakt tussen lasten welke gerelateerd zijn aan het realiseren van de doelstellingen van de stichting en de lasten verbonden aan beheer- en administratie. Om zoveel mogelijk de ontvangen fondsen te kunnen gebruiken om met een hoogvlieger de lucht in te laten gaan, blijft de stichting streven om deze beheer- en administratielasten zo laag mogelijk te laten zijn (met als maximum 25% van de totale lasten). Door middel van een jaarrekening wordt inzicht verschafte in de efficiënte inzet van middelen. Aan het einde van het jaar worden eventuele mee- of tegenvallers ten gunste respectievelijk ten laste van een bestaande continuïteitsreserve gebracht.

- 3.4. Beveiliging van informatie. Met de door de Stichting Hoogvliegers gebruikte informatie over haar doelgroep (zieke en gehandicapte kinderen in de leeftijd van 6 tot en met 17 jaar) wordt uitermate zorgvuldig omgesprongen. Deze informatie is alleen toegankelijk voor hen die deze informatie nodig hebben voor hun (vrijwilligers) werk en deze informatie wordt niet met derden gedeeld (anders dan met uitdrukkelijke toestemming van de ouders van de kinderen in kwestie). Zo worden Hoogvliegertjes die niet gefotografeerd willen of mogen worden tijdens Hoogvliegeractiviteiten voorzien van een rood hesje, ter markering voor de aanwezige fotografen.

4. DOELREALISATIE

- 4.1. Voor het realiseren van haar doelstellingen stelt Stichting Hoogvliegers jaarlijks een planning op. Deze jaarplanning bevat de te organiseren Grote Hoogvliegerdagen (GHVD), de Individuele Hoogvliegerdagen als ook andere evenementen waarin de stichting participeert om haar naamsbekendheid te vergroten en additionele fondsen te werven. Naast deze doelstellingen die specifiek gericht zijn op het vliegen met zieke en gehandicapte kinderen, formuleert het bestuur ook jaarlijks doelstellingen gericht op de verdere interne professionalisering van de stichting.
- 4.2. De uitvoering van de jaarplanning en interne professionalisering wordt gecoördineerd en gemonitord door de Operational Manager, die daarover aan het bestuur rapporteert.

5. GOVERNANCE

- 5.1. De Stichting Hoogvliegers streeft er naar om vertegenwoordigers uit de luchtvaart en gezondheidszorg deel te laten uitmaken van het bestuur. Uitgangspunt daarbij is dat de samenstelling van het bestuur zodanig is, dat de benodigde inhoudelijke en financiële kennis aanwezig is om de organisatie aan te sturen en de doelstellingen te realiseren. Daarbij wordt zorggedragen dat elke vorm en schijn van belangenverstremgeling die de uitvoering van bestuurstaken kan beïnvloeden, wordt vermeden.
- 5.2. Het bestuur ontvangt geen bezoldiging of onkostenvergoeding.

6. VERANTWOORDING

- 6.1. Over de verantwoording van de activiteiten van de Stichting Hoogvliegers wordt jaarlijks verantwoording afgelegd in de vorm van een Jaarrekening. De jaarcijfers zijn ingericht overeenkomstig de CBF Richtlijn C2 Kleine fondsenwervende organisatie en worden door een accountant gecontroleerd en van een goedkeurende verklaring voorzien. Na deze goedkeuring

worden de jaarcijfers en goedkeurende accountantsverklaring op de website van de stichting gepubliceerd en wordt de jaarrekening aangeboden aan het Centraal Bureau Fondsenwerving.

7. BELANGHEBBENDEN

- 7.1. Stichting Hoogvliegers betreft belanghebbenden actief bij de vorming van het beleid en staat open voor ideeën, opmerkingen en wensen van belanghebbenden en derden. Voor dat doel wordt intern de stichting jaarlijks een dag voor organisatoren en coördinatoren georganiseerd, waarbij het uitvoerende deel van de stichting verbetervoorstellen aan het bestuur kenbaar kan maken. Extern zijn het Comité van Aanbeveling en de ambassadeurs de ogen en oren van de stichting die, indien noodzakelijk, het bestuur beleidsaanpassingen kunnen aanbevelen. En tot slot is het de doelgroep zelf, de hoogvliegers, die door middel van een klachtenprocedure op de website van de stichting kenbaar kunnen maken, op welke wijze de stichting haar doelstellingen nog beter kan verwezenlijken.

Deel B: Bestuursverslag 2016

- 1.1. Het is en blijft ongelooflijk wat de vele vrijwilligers van SHV elk jaar weer voor elkaar krijgen: vliegen met zieke en gehandicapte kinderen, het hele jaar door, en vanaf elk vliegveld in Nederland. Piloten, veelal beroepsvliegers, stellen hun vrije tijd en vliegtuig of helikopter daarvoor beschikbaar. Vrijwilligers op de grond zorgen voor een vlekkeloze organisatie. Onze kernwaarden zijn daarom: bijzonder en bevlogen.
- 1.2. Stichting Hoogvliegers omarmt nog steeds de ambitie om in haar activiteiten verder te groeien en nog meer kinderen uit de doelgroep in de gelegenheid te stellen om voor een dag piloot te zijn. Een dergelijke groei heeft echter alleen kans van slagen als de interne organisatie daarvoor klaar en op voorbereid is en dat vergt tijd. Voor 2016 werd dan ook besloten om de activiteiten op het niveau van 2015 te stabiliseren en de aandacht te richten op de continuïteit van de activiteiten van Stichting Hoogvliegers en Stichting Ambulancevliegtuig. Dat betekende voor 2016 aan de ene kant geen verdere uitbreiding van het aantal vluchten met kinderen en aan de andere kant een verdere professionalisering van de interne organisatie en het vrijwilligersnetwerk.
- 1.3. Doelstelling 2016. Gebaseerd op het voorgaande luidde de doelstelling voor 2016: het aantal vluchten met kinderen continueren en de interne- en vrijwilligersorganisatie professionaliseren.
- 1.4. Vluchten met kinderen continueren. De eerste deel van de doelstelling van Stichting Hoogvliegers 2016 richtte zich op het maken van vluchten met kinderen uit de doelgroep. Planmatig werd voor 2016 uitgegaan van het vliegen met 850 kinderen op 15 evenementen, zogenaamde Grote Hoogvliegerdagen (GHVD). Voor kinderen, voor wie het vanwege hun ziekte of handicap niet mogelijk is om dergelijke grote Hoogvliegerdagen bij te wonen, werden zogenaamde Individuele Hoogvliegerdagen georganiseerd. Voor deze dagen werd in 2016 planmatig uitgegaan van 150 vluchten.
- 1.5. In 2016 heeft Stichting Hoogvliegers haar deel van de doelstelling grotendeels gerealiseerd. In totaal werd er met 757 kinderen een vlucht gemaakt. Hiervan hebben er 198 op individuele basis gevlogen (ongeveer evenveel als in 2015), waaruit blijkt dat het verzorgen van individuele

vluchten nog steeds in een behoefte voorziet. Het bestuur kijkt met trots terug op dit mooie resultaat, waarin 757 zieke of gehandicapte kinderen zich voor een dag piloot zijn geweest en een avontuur hebben beleefd dat zelfs voor gezonde kinderen niet zomaar is weggelegd.

- 1.6. Voor Stichting Hoogvliegers is de veiligheid van de kinderen en hun begeleiders uiteraard altijd belangrijker dan het behalen van een doelstelling. In vergelijking met 2015 jaar waren de weersomstandigheden ons afgelopen jaar gunstiger gezind en kon het geplande programma in 2016 vrijwel geheel worden uitgevoerd. Door onvoorziene omstandigheden konden helaas twee evenementen dit jaar geen doorgang vinden. Daar stond tegenover dat we twee nieuwe hoogvliegerdagen aan het programma hebben kunnen toevoegen: een helikopterdag in Noordwijk en een Hoogvliegerdag op Airport Den Helder. Beide dagen waren een succes en zullen worden herhaald in 2018.
- 1.7. Daarnaast participeerde de Stichting Hoogvliegers in een aantal andere evenementen, zoals (trucker)festivals en diverse vieringen. Hiermee werd bijgedragen aan het vergroten van de naamsbekendheid van de stichting. Vanwege het enorme succes en het enthousiasme bij de kinderen continueerde de Stichting in 2016 ook haar activiteiten op het gebied van het meerijden in grote trucks voorafgaande of na een hun pilotenavontuur.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Gevlogen kinderen individuele vluchten	229	138	137	176	210	198
Gevlogen kinderen GHVD	916	757	707	750	476	559
Totaal gevlogen kinderen	1.145	895	844	926	686	757
GHVDs gerealiseerd	17	21	14	15	16	12
GHVDs geannuleerd	2	0	4	3	3	2
Overige evenementen	8	6	3	1	2	2
Vrijwilligers-dagen op GHVD	1.374	1.173	1.261	1.182	1.374	1.149

Tabel: Overzicht Hoogvliegerdagen 2011-2016

- 1.8. Verdere professionalisering. Het tweede deel van de doelstelling van de Stichting Hoogvliegers 2016 richtte zich op het verder professionaliseren van de interne en vrijwilligersorganisatie. In 2016 hebben aan diverse Hoogvliegerdagen en andere evenementen in totaal 1.149 vrijwilligers hun bijdrage geleverd. Hoewel het enthousiasme en motivatie van de vrijwilligers geen grenzen kent, is de onderlinge coördinatie en taakverdeling voor verbetering vatbaar.
- 1.9. De Operationeel Manager, Henk Bank, heeft in 2016 de in 2014 gestarte initiatieven geconsolideerd, waarmee een belangrijke bijdrage werd geleverd aan deze doelstelling. Het gaat hierbij onder meer om het anders structureren van de organisatie, coördinatoren en organisatoren, het aanstellen van een nieuwe coördinator kinderen en algemene zaken, het opzetten en invoeren van de nieuwe IT-omgeving van de stichting t.b.v. een betere borging van de interne informatie en algemene administratie, het opzetten en invoeren van een klachtenprocedure, het samenstellen van een (redactie)team PR en media, het nieuw leven inblazen van het orgaan De Luchtpost en het herschrijven van het Handboek Vrijwilligers. Om de financiële positie van de stichting beter te ondersteunen is een team opgezet voor fondsenwerving die zich onder meer bezighoudt met een betere borging van het relatiebeheer.

Verder zijn in dit kader de promotionele activiteiten geïntensiveerd met als doel onze naamsbekendheid te vergroten. Tot slot kon in 2016 Coen Swijnenberg, een bekende DJ van Radio 538 worden aangetrokken als ambassadeur voor de stichting.

- 1.10. Resultaat 2016. Door aanvullende vragen tijdens de accountantscontrole van de jaarrekening, een aanvullende analyse van de goederenbeweging en de afdoening van de BTW-verplichtingen van de SAV heeft de totstandkoming van de finale versie van de jaarrekening 2016 langer geduurd dan gepland en normaliter gebruikelijk is. Desalniettemin kijkt het bestuur niet alleen tevreden terug op een succesvolle realisatie van de doelstelling van de Stichting Hoogvliegers; ook financieel gezien is 2016 wederom een goed jaar geweest. Het boekjaar 2016 het boekjaar werd afgesloten met een positief resultaat van 149.893 Euro. De voornaamste redenen voor dit hoge resultaat in 2016 is een fantastische (en hoger dan begrote) opbrengst uit donaties en de vrijval van een reservering voor de afdracht van BTW (64.000 euro). Voor een verdere detaillering wordt verwezen naar de balans en verlies-en winstrekening van de jaarrekening en de toelichting daarop.
- 1.11. Bestuur. Binnen het bestuur van de Stichting Hoogvliegers hebben in 2016 weinig mutaties plaatsgevonden. Cees Ravensbergen, die in 2015 tijdelijk het secretarisschap op zich had opgenomen, heeft deze functie nu definitief aanvaard. Eind 2016 heeft de Operationeel Manager, Henk Bank kenbaar gemaakt wegens het aanvaarden van een betrekking in het buitenland zijn functie te moeten opgeven. Het bestuur dankt Henk op deze plaats nogmaals voor zijn tomeloze inzet en het vele werk dat hij voor de Stichting Hoogvliegers heeft verricht.
- 1.12. Samenstelling bestuur per eind december 2016. Het bestuur van de Stichting Hoogvliegers kende eind 2016 de volgende samenstelling:
- Jeroen Engelkes, Voorzitter
Drs. Paul Bomers RC, Penningmeester
Drs. Cees Ravensbergen, Secretaris
Frank Bakker, lid
Henk Bank, Operationeel Manager & adviseur bestuur
- 1.13. Comité van Aanbeveling. Het Comité van Aanbeveling van de Stichting Hoogvliegers bestaat uit de top van de Nederlandse luchtvaart en krijgsmacht en de medische wereld. Het Comité staat achter de doelstelling van de Stichting Hoogvliegers en leveren met hun kennis en contacten een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de doelstellingen van de stichting.
- 1.14. Samenstelling Comité van Aanbeveling. Het Comité van Aanbeveling van de Stichting Hoogvliegers kende eind 2016 de volgende samenstelling:
- A.C. Groeneveld, Voorzitter Dutch Aviation Group
J.H.M.P. Jansen, Luitenant-generaal b.d., Directeur Eurocontrol Maastricht UAC
Drs. A. Kuipers, Astronaut European Space Agency
Dhr. P. Elbers, Chief Executive Officer KLM
J. Nijhuis, President & CEO Schiphol Group
D. Luyt, Luitenant-generaal, Commandant Luchtstrijdkrachten
Dr. Ir. P. Riemens, Voorzitter van het bestuur & CEO van Luchtverkeersleiding Nederland
Dr. J.M. Schröder, voormalig President-directeur Martinair Holland

- 1.15. Vooruitblik 2017. Hoewel het bestuur en de vele coördinatoren en vrijwilligers van de SHV blijven streven naar een hoger ambitieniveau om nog meer zieke en gehandicapte kinderen deze unieke ervaring van *'piloot voor een dag'* mee te kunnen laten maken, is er voor gekozen om ook in 2017 de activiteiten op het huidige niveau te consolideren. Het jaar 2017 zal worden gebruikt om niet alleen de interne structuur, coördinatie en communicatie binnen de SHV nog verder te optimaliseren, maar ook een meer structurele en professionele wijze van fondsenwerving te verwezenlijken. Alleen zo is de stichting niet alleen organisatorisch maar ook financieel gereed voor een eventuele verdere groei van haar activiteiten in toekomstige jaren. Planmatig wordt derhalve voor 2017 (gelijk aan 2016) uitgegaan van het vliegen met 850 kinderen op 15 evenementen, zogenaamde Grote Hoogvliegerdagen. Voor kinderen, voor wie het vanwege hun ziekte of handicap niet mogelijk is om dergelijke grote Hoogvliegerdagen bij te wonen, worden zogenaamde Individuele Hoogvliegerdagen georganiseerd. Voor deze dagen wordt in 2017 planmatig uitgegaan van 150 vluchten. Tenslotte zal op 1 juli 2017 de Stichting Hoogvliegers op bescheiden wijze haar tienjarig bestaan vieren.
- 1.16. Begroting 2017. De begroting voor 2017 is gebaseerd op enerzijds de reguliere bedrijfskosten plus de te verwachten kosten voor de in 2017 te organiseren evenementen en anderzijds de te verwachten baten uit fondsverwerving en de verkoopopbrengsten van merchandise. Algemeen uitgangspunt is dat elk jaar een sluitende begroting wordt gepresenteerd, waarbij de lasten zijn afgedekt door de baten. Een zelfde principe wordt gehanteerd bij het organiseren van de Grote Hoogvliegerdagen. Aan het einde van het jaar worden eventuele mee- of tegenvallers ten gunste respectievelijk ten laste van een bestaande continuïteitsreserve gebracht. Voor 2017 is een sluitend begroting gepresenteerd waarin de baten en lasten op elk 210.000 Euro zijn geraamd. De door het bestuur vastgestelde begroting voor 2017 is te raadplegen op de website van de Stichting Hoogvliegers (www.stichtinghoogvliegers.nl).

Deel C: Jaarrekening 2016 en toelichting

Balans per 31 december 2016	10
Staat van baten en lasten 2016	11
Grondslagen samenvoeging	12
Grondslagen balans	12
Grondslagen staat van baten en lasten	13
Toelichting van baten en lasten	13
Toelichting balans	15
Toelichting staat van baten en lasten	17
Toelichting lastenverdeling	18

Stichting Hoogvliegers en Stichting Ambulancevliegtuig samengevoegde balans per 31 december 2016 (opgesteld na verwerking winstbestemming)

Balans (in hele euro's)	2016	2015
Activa		
Inventaris	1.759	2.287
Voorraden	33.892	13.119
Kortlopende vorderingen	3.165	10.758
Liquide middelen	<u>455.047</u>	<u>370.977</u>
	493.863	397.141
Totaal Activa	<u>493.863</u>	<u>397.141</u>
Passiva		
Reserves en fondsen		
Reserves		
- continuïteitsreserve	350.000	328.149
- overige reserve	<u>128.042</u>	<u>-</u>
	478.042	328.149
Kortlopende schulden		
- loonheffing	1.135	1.132
- afkoop veiling	9.500	
- reservering vakantiegeld	1.147	1.147
- overige schulden	4.014	2.713
- vooruitontvangen bedragen	25	-
- omzetbelasting	<u>-</u>	<u>64.000</u>
	15.821	68.992
Totaal Passiva	<u>493.863</u>	<u>397.141</u>

Stichting Hoogvliegers en Stichting Ambulancevliegtuig samengevoegde exploitatierekening (Staat van baten en lasten) over 2016 (in hele euro's)

	werkelijk 2016	begroot 2016	werkelijk 2015
Baten:			
Baten uit eigen fondsenwerving	250,651	180,000	370,212
Rentebaten en baten uit beleggingen	503	0	744
Overige baten	64,000	20,000	232
Som der baten	315,154	200,000	371,188
Lasten:			
		0	
Besteed aan doelstellingen			
Kosten vliegtuig	10,291	25,000	12,710
Vluchten	34,331	55,000	48,768
Activiteiten	21,974	20,000	18,265
Personeelskosten	32,592	60,000	0
Verzekeringen	11,905	7,500	0
Dive. Kosten GHVD	10,709	2,000	0
	121,801	169,500	79,743
Beheer en administratie			
Personeelskosten	0		32,042
Publiciteit en communicatie	3,757		3,659
kantoor- en algemene kosten (*)	39,703		31,684
	43,460	30,500	67,385
Incidentele lasten	0	0	47,745
Som der lasten	165,261	200,000	194,873
Resultaat	149,893	0	176,315
Resultaatbestemming			
Toevoeging aan:			
- continuïteitsreserve	21,851		176,315
- overige reserve	128,042		-
	149,893		176,315

(*) De post kantoor- en algemene kosten in de JR 2015 bevat o.a. een post van 11.268 euro tbv verzekeringen en een post van 2.904 euro tbv Diverse kosten GHVD (680 euro tbv autokosten en 2.224 euro tbv benodigheden restaurant/keuken) welke in 2016 zijn toegewezen aan 'besteed aan doelstellingen

ALGEMENE TOELICHTING

GRONDSLAGEN VOOR SAMENVOEGING

De samengevoegde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de volgende rechtspersonen:

Stichting Hoogvliegers (100%) vestigingsplaats Wassenaar

Korte beschrijving activiteiten: het vliegen met chronische- en terminaal zieke kinderen.

Stichting Ambulancevliegtuig (100%) vestigingsplaats Wassenaar

Korte beschrijving activiteiten: het beheren en exploiteren van een ambulancevliegtuig ten behoeve van goede doelen.

Voor beide stichtingen bestaat het bestuur uit:

Jeroen Engelkes, Voorzitter

Drs. Paul Bomers RC, Penningmeester

Drs. Cees Ravensbergen, lid tevens tijdelijk Secretaris

Frank Bakker, lid

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANS

Algemeen

De gecombineerde jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn 650 voor Fondsenwervende Instellingen.

Vaste activa

Het ambulancevliegtuig is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. In 2012 is het vliegtuig volledig in eenmaal afgeschreven.

Vorraden

De voorraad handelsgoederen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor eventuele oninbaarheid wordt een voorziening getroffen.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen positieve rekening-courantposities bij bancaire instellingen, die zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

GRONDSLAGEN VOOR DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Algemeen

De baten worden verantwoord in het jaar waarin deze zijn gerealiseerd. De lasten worden verantwoord in het jaar waarop de lasten betrekking hebben.

Baten

Onder baten wordt verstaan de in het verslagjaar van derden ontvangen donaties en de opbrengst van verkoop merchandising.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar dat deze voorzienbaar zijn.

Winstbestemming

Conform bestuursbesluit wordt het jaarlijks behaalde resultaat ten gunste c.q. ten laste gebracht van de continuïteitsreserve. Indien de door het bestuur vastgestelde continuïteitsreserve is gerealiseerd, wordt het behaalde resultaat ten gunste c.q. ten laste gebracht van de overige reserve.

TOELICHTING VAN BATEN EN LASTEN

De baten uit eigen fondsenwerving (€ 250.651) bestaan enerzijds uit donaties van particulieren en bedrijven en anderzijds uit de verkoopopbrengsten van eigen SHV producten (merchandise).

De donaties van bedrijven in 2016 (€ 161.560) vertonen een kleine daling ten opzichte van 2015 doch liggen nog steeds op een fantastisch hoog niveau. Dat is mede te danken aan het intensiever en meer gestructureerd benaderen van bedrijven door het bestuur en vele vrijwilligers. In 2016 is € 45.796 ontvangen uit particuliere donaties. Ten opzichte van 2015 geeft dit een iets vertekend beeld, aangezien in 2015 een recordbedrag aan donaties van particulieren (€ 125.193) gerealiseerd als gevolg van ontvangst van een legaat van meer dan € 100.000. De baten uit verkoop eigen producten (merchandise) en de lasten voor inkoop daarvan betreffen de marketing en realisatie van merchandise (sweaters, poloshirts, etc. voorzien van een SHV-logo) en de kosten voor de inkoop daarvan. In 2016 bedroegen de verkoopbaten € 43.295.

Conform de Richtlijn 650 zijn de rentebaten en baten uit beleggingen apart verantwoord onder ontvangen rentebaten. De in 2016 ontvangen rentebaten bedroegen € 503.

Tot slot is in 2017 duidelijkheid verkregen over de BTW-plichtigheid van de Stichting Ambulance Vliegtuig. De belastinginspecteur heeft beslist dat de SAV BTW-plichtig is en blijft. Daarmee is een einde gekomen aan de jarenlange onduidelijkheid over dit onderwerp en leek in eerste instantie de

in het verleden opgebouwde reservering voor de af te dragen BTW over de afgelopen jaren een terechte keuze. Op basis van ingewonnen fiscaal advies, waarbij de SAV en SHV worden aangemerkt als een fiscale eenheid, is het echter zeer aannemelijk dat deze omzetbelasting niet hoeft te worden afgedragen. Als gevolg hiervan valt de hiervoor in voorgaande jaren opgebouwde reservering ad € 64.000 vrij en is in de samengevoegde exploitatierekening verantwoord onder 'overige baten'.

De lasten voor Marketing eigen fondsenwerving betreffen de kosten voor activiteiten om de zichtbaarheid van de Stichting Hoogvliegers te vergroten en sponsoren voor de doelstellingen te interesseren. Aangezien deze activiteiten integraal onderdeel zijn van het takenpakket van de Operationeel Manager (OM) zijn de kosten hiervoor onderdeel van de personeelskosten ten behoeve van de OM en worden zij, in tegenstelling tot voorgaande jaren, niet meer separaat benoemd in de staat van baten en lasten.

In 2016 is nogmaals naar de rubricering en van de lasten en de toedeling daarvan aan de doelstelling gekeken. Op grond daarvan zijn in 2016, in afwijking van voorgaande jaren, een aantal lasten niet meer als beheer en administratielasten in de jaarrekening verantwoord, maar als lasten welke direct aan het realiseren van de doelstelling zijn toe te wijzen. Het betreft onder meer personeelskosten voor de Operational Manager en Coördinator Kinderen en Algemene Zaken (€ 32.592), diverse verzekeringen verbonden aan het realiseren van vluchten (€ 11.905) en diverse kleine onkosten verbonden aan het organiseren van Grote Hoogvliegersdagen (€ 10.709). Op deze wijze ontstaat een beter en transparanter beeld tussen de kosten, direct gerelateerd aan het realiseren van de doelstelling enerzijds en de beheer- en administratiekosten anderzijds. Om de aansluiting te behouden met voorgaande jaarrekeningen, zijn de begrote bedragen van voorgaande uitgaven weergegeven zoals zij oorspronkelijk in de begroting 2016 waren opgenomen.

In de toelichting op de staat van baten en lasten is onder 'kantoor- en algemene kosten' een eenmalig post van 9.500 euro opgenomen met als omschrijving 'Dotatie afkoop veiling'. Het betreft de afdoening van een langsepende "Afwikkeling veiling Worldcare Benelux gala" uit 2009/2010. Voor deze veiling had de SHV destijds een veiling-item ingebracht (een vlucht met de Dakota voor 25 pax inclusief dagje golfen in Engeland) dat destijds voor 14.000 euro is geveild. Nadat geruime tijd was verstreken en de gelukkige winnaar van dit item zijn vluchtarrangement wilde maken, bleek de Dutch Dakota Association inmiddels hun grootste Dakota te hebben verkocht. Hierdoor kon de SHV niet meer haar veilingverplichting nakomen. In goed overleg tussen beide partijen is ingestemd met een afkoop van de veilingverplichting ad 9.500 euro. Met dit bedrag gaat het betreffende bedrijf een andere invulling geven aan hun bedrijfsuitje.

Tot slot heeft over 2016 een gedegen analyse van de goederenbeweging (merchandise) plaatsgevonden en wordt in de jaarrekening in het vervolg een onderscheid gemaakt tussen de artikelen, welke zijn verkocht en de artikelen welke om niet tijdens GHV-dagen aan de hoogvliegers worden gegeven. In de toelichting op de balans onder 'voorraden' is deze nieuwe werkwijze zichtbaar in de jaarrekening.

TOELICHTING BALANS (in hele euro's)

Activa

Vorraden

Onder de voorraden zijn verantwoord de ingekochte goederen die om niet worden weggegeven aan kinderen die een vlucht hebben gemaakt alsook de goederen die tegen betaling worden verkocht ten behoeve van de doelstelling. Op voorraad zijn o.a. t-shirts, sweaters, etc.

	2016	2015
Beginstand	13,119	11,445
Inkoop	42,747	19,939
Kostprijs omzet	-14,354	-18,265
Om niet weggegeven	-8,057	-
Herwaardering voorraad	437	
Eindstand	<u>33,892</u>	<u>13,119</u>

Kortlopende vorderingen

nog te ontvangen gelden	2,003	1,664
vooruitbetaalde bedragen	0	7,932
- voorschot C. Kamminga	1,162	1,162
	<u>3,165</u>	<u>10,758</u>

Liquide middelen

- Kruisposten		
- ING betaalrekening 6747	6,318	6,294
- ING betaalrekening 834	3,243	5,227
- ING spaarrekening 6747	110,816	105,643
- Rabo betaalrekening 637	79,671	74,608
- Rabo spaarrekening 138	229,776	179,205
- Rabo betaalrekening 157	25,222	-
	<u>455,047</u>	<u>370,977</u>

VERVOLG TOELICHTING BALANS (in hele euro's)

Passiva

Reserves

Van het resultaat over 2016 ad 149.893 euro is 21.851 euro toegevoegd aan de continuïteitsreserve. Daarmee is de door het bestuur gewenste continuïteitsreserve van 350.000 euro bereikt. Het restant resultaat over 2016 is aan de overige reserve toegevoegd.

	2016	2015
Beginstand continuïteitsreserve	328,149	151,834
Toename uit resultaat 2016	21,851	176,315
	<hr/>	<hr/>
Eindstand continuïteitsreserve	<u>350,000</u>	<u>328,149</u>
Beginstand overige reserve	0	0
Toename uit resultaat 2016	128,042	0
Eindstand overige reserve	<u>128,042</u>	<u>0</u>

Toelichting Staat van baten en lasten (in hele euro's)

	2016	2015
Baten		
Donaties bedrijven	161,560	177,969
Donaties particulieren	45,796	125,193
Verkoop eigen produkten	43,295	67,050
Ontvangen bankrente	503	744
Overige baten	64,000	232
Totaal baten	<u>315,154</u>	<u>371,188</u>
Lasten		
<i>- Besteed aan doelstelling</i>		
Kosten vliegtuig	10,291 [↑]	12,710
Inkoop vluchten	34,331	45,710
Inhuur vliegtuig	0	3,058
 Inkoop eigen produkten	 21,974	 18,265
Bruto lonen	26,542	
Sociale lasten werkgever	4,860	
Reiskosten	<u>1,190</u>	
Personeelskosten	32,592	
 Verzekeringen	 11,905	
Autokosten	684	
Benodigdheden restaurant/keuken	<u>10,025</u>	
Diverse kosten GHVD	10,709	
Totaal besteed aan doelstellingen	<u>121,801</u>	<u>79,743</u>
<i>- Beheer en administratie</i>		
<i>Publiciteit en communicatie</i>		
Drukwerk	83	100
Telefoon-/faxkosten	<u>3,674</u>	<u>3,559</u>
	3,757	3,659
<i>Personeelskosten</i>		
Brutolonen		26,542
Sociale lasten werkgever		4,538
Reiskosten		<u>962</u>
Personeelskosten		32,042
<i>Kantoor- en algemene kosten</i>		
Autokosten		680
Benodigdheden restaurant		2,224
Kantoorkosten	0	5
Administratiekosten	6,830	5,763
Verzekeringen		11,268
Bankkosten	883	728
Contributies	165	54
Porti-/verzendingkosten	5,906	3,817
Overige kosten	15,890 [↑]	6,793
Dotatie afkoop veiling	9,500	0
Afschrijvingen	<u>528</u>	<u>352</u>
	39,703	31,684
Totaal beheer en administratie	<u>43,460</u>	<u>67,385</u>
Totaal lasten	<u>165,261</u>	<u>147,128</u>

17

Samengevoegde Jaarrekening 2016
Stichting Hoogvliegers & Stichting Ambulancevliegtuig

Toelichting Lastenverdeling (in hele euro's)

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

Lasten	Doelstelling	Werving baten		Beheer en administratie	Totaal
		Eigen aktie	Akties derden		
Inkoop vluchten	34.331	-	-	-	34.331
Kosten vliegtuig	10.291	-	-	-	10.291
Inkoop eigen produkten	21.974	-	-	-	21.974
Personeelskosten	32.592	-	-	-	32.592
Verzekeringen	11.905	-	-	-	11.905
Diverse kosten GHVD	10.709	-	-	-	10.709
Publiciteit en communicatie	-	-	-	3.757	3.757
Kantoor- en algemene kosten	-	-	-	39.703	39.703
Totalen	121.802	-	-	43.460	165.261

Toelichting lastenverdeling

De aan de doelstelling (het aantal vluchten met kinderen continueren en de interne- en vrijwilligersorganisatie professionaliseren) toegerekende kosten betreffen uitsluitend de kosten, welke direct gerelateerd zijn aan het vliegen met kinderen. Zoals eerder in deze jaarrekening is vermeld, is in 2016 nogmaals naar de rubricering en van de lasten en de toedeling daarvan aan de doelstelling gekeken. Op grond daarvan zijn in 2016, in afwijking van voorgaande jaren, een aantal lasten niet meer als beheer en administratielasten in de jaarrekening verantwoord, maar als lasten welke direct aan het realiseren van de doelstelling zijn toe te wijzen. Het betreft onder meer personeelskosten voor de Operational Manager en Coördinator Kinderen en Algemene Zaken (€ 32.592), diverse verzekeringen verbonden aan het realiseren van vluchten (€ 11.905) en diverse kleine onkosten verbonden aan het organiseren van Grote Hoogvliegersdagen (€ 10.709).

Op deze wijze ontstaat een beter en transparanter beeld tussen de kosten, direct gerelateerd aan het realiseren van de doelstelling en de beheer- en administratiekosten. De reguliere kosten van de bedrijfsvoering zijn voor 100% toegerekend aan kosten beheer en administratie en bedragen € 43.460, wat ca. 26% van de totale kosten is. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de kosten voor 2016 een enigszins vertekend beeld geven, aangezien in dit bedrag een eenmalige kostenpost van 9.500 euro is opgenomen tbv afkoop veiling. Zonder deze eenmalige kostenpost zou het percentage kosten beheer en administratie op 20% liggen.

Bovenstaand overzicht laat zien dat ca. 74% van alle kosten aan het realiseren van de doelstelling van de stichting wordt besteed en dat de beheer- en administratiekosten de zelf opgelegde norm van 25% benaderen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Hoogvliegers

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de samengevoegde jaarrekening 2016 van Stichting Hoogvliegers en Stichting Ambulancevliegtuig te Wassenaar gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Hoogvliegers en Stichting Ambulancevliegtuig per 31 december 2016 en van het resultaat over 2016 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

De samengevoegde jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de samengevoegde balans per 31 december 2016;
- ▶ de samengevoegde staat van baten en lasten over 2016;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Hoogvliegers en Stichting Ambulancevliegtuig zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Reikwijdte van de groepscontrole

Stichting Hoogvliegers staat aan het hoofd van een groep van entiteiten. De financiële informatie van Stichting Ambulancevliegtuig is opgenomen in de samengevoegde jaarrekening van Stichting Hoogvliegers. Bij Stichting Ambulancevliegtuig hebben wij zelf controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep verkregen om een oordeel te geven over de samengevoegde jaarrekening.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ Stichting Hoogvliegers algemeen.
- ▶ Het bestuursverslag.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie in overeenstemming met RJ 650.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de samengevoegde jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondswervende Instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- ▶ Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- ▶ Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- ▶ Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- ▶ Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- ▶ Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Eindhoven, 13 maart 2018

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. B. Smeenk RA

Openbaarmaking van controleverklaringen

1 Conditie

De machtiging om de controleverklaring openbaar te maken wordt gegeven onder de volgende condities:

- ▶ Indien na het verlenen van deze machtiging feiten en omstandigheden bekend worden die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept, is nader overleg met de accountant noodzakelijk.
- ▶ De machtiging heeft betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het ten behoeve van de algemene vergadering uit te brengen verslag, waarin ook de opgemaakte jaarrekening wordt opgenomen.
- ▶ De machtiging heeft ook betrekking op het opnemen van de controleverklaring in het bij het handelsregister te deponeren verslag, mits de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt.
- ▶ De voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening waarin op grond van artikel 2:397 BW vereenvoudigingen zijn aangebracht, dient te zijn ontleend aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening. Een concept van deze voor deponering bij het handelsregister bestemde jaarrekening dient aan ons ter inzage te worden gegeven.
- ▶ De controleverklaring kan ook worden toegevoegd indien de jaarrekening op elektronische wijze, bijvoorbeeld op internet, wordt openbaar gemaakt. Deze jaarrekening dient de volledige jaarrekening te zijn en deze dient goed te zijn afgescheiden van andere gelijktijdig elektronisch openbaar gemaakte informatie.
- ▶ Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is voor het opnemen van de controleverklaring daarbij opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2 Toelichting op de condities

2.1 Raad van commissarissen en raad van bestuur

De accountant zendt zijn controleverklaring doorgaans aan de raad van commissarissen en de raad van bestuur. Dit is in overeenstemming met Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) dat in artikel 393 onder meer zegt: "De accountant geeft de uitslag van zijn onderzoek weer in een verklaring". "De accountant brengt omtrent zijn onderzoek verslag uit aan de raad van commissarissen en aan het bestuur."

2.2 Algemene vergadering

Openbaarmaking van de controleverklaring is slechts toegestaan na uitdrukkelijke toestemming van de accountant. In dit kader wordt onder openbaarmaking verstaan het beschikbaar stellen voor het publiek, dan wel aan een zodanige kring van personen dat deze met het publiek gelijk is te stellen. Verspreiding onder aandeelhouders c.q. leden valt ook onder dit begrip openbaar maken, zodat voor het opnemen van de controleverklaring in het verslag dat aan de algemene vergadering wordt uitgebracht machtiging van de accountant nodig is.

2.3 Controleverklaring plus verantwoording

De machtiging heeft betrekking op publicatie in het verslag waarin tevens is opgenomen de jaarrekening waarop de controleverklaring betrekking heeft. Deze conditie stoelt op de beroepsregels die zeggen dat het de accountant verboden is toestemming te geven tot openbaarmaking van zijn verklaring anders dan tezamen met de verantwoording waarop die verklaring betrekking heeft. De accountant zal ook altijd de overige inhoud van het verslag willen zien, omdat het hem niet toegestaan is toestemming tot openbaarmaking van zijn verklaring te verlenen indien door de inhoud van de gezamenlijk openbaar gemaakte stukken een onjuiste indruk omtrent de betekenis van de jaarrekening wordt gewekt.

2.4 Gebeurtenissen tussen datum controleverklaring en algemene vergadering

Aandacht dient geschonken te worden aan het feit dat zich tussen de datum van de controleverklaring en de datum van de algemene vergadering waarin omtrent de vaststelling van de jaarrekening wordt beslist, feiten of omstandigheden kunnen voordoen die van essentiële betekenis zijn voor het beeld dat de jaarrekening oproept. De accountant dient namelijk op grond van COS 560 controlewerkzaamheden te verrichten die er op gericht zijn toereikende controle-informatie te verkrijgen dat alle gebeurtenissen voor de datum van de controleverklaring die aanpassing van of vermelding in de jaarrekening vereisen, zijn gesignaleerd.

Indien de accountant gebeurtenissen ter kennis komen, die van materiële betekenis kunnen zijn voor de jaarrekening, dient de accountant te overwegen of die gebeurtenissen juist zijn verwerkt en toereikend zijn vermeld in de toelichting bij de jaarrekening. Als de accountant tussen de datum van de controleverklaring en de datum dat de jaarrekening openbaar wordt gemaakt, kennis neemt van een feit dat de jaarrekening materieel zou kunnen beïnvloeden, dient de accountant te beoordelen of de jaarrekening moet worden gewijzigd, de kwestie te bespreken met de leiding en te handelen zoals op grond van de omstandigheden noodzakelijk is.

2.5 Handelsregister

De jaarrekening wordt (bij onder titel 9 BW2 vallende rechtspersonen samen met het jaarverslag en de overige gegevens) overgelegd aan de algemene vergadering. De algemene vergadering beslist over de vaststelling van de jaarrekening. Pas na de vaststelling van de jaarrekening door de algemene vergadering is sprake van een vennootschappelijke jaarrekening. Deze jaarrekening zal in de regel in ongewijzigde vorm worden vastgesteld. Aan de vennootschappelijke jaarrekening moet als onderdeel van de overige gegevens de controleverklaring worden toegevoegd. De tekst hiervan is normaal gesproken identiek aan de eerder afgelegde controleverklaring. Het is de vennootschappelijke jaarrekening die samen met het jaarverslag en de overige gegevens bij het handelsregister wordt openbaar gemaakt. Onder de overige gegevens behoort dan te zijn opgenomen de controleverklaring die behoort bij de volledige jaarrekening. Indien de behandeling van de jaarrekening op de algemene vergadering niet tot aanpassing leidt, kan de controleverklaring worden toegevoegd aan de door de algemene vergadering vastgestelde jaarrekening en bij tijdige deponering van het verslag ten kantore van het handelsregister als onderdeel van dit verslag worden openbaar gemaakt.

2.6 Openbaarmaking op andere wijze

De jaarrekening kan ook worden openbaar gemaakt op andere wijze dan door deponering bij het handelsregister. De controleverklaring kan ook dan worden toegevoegd, mits het gaat om openbaarmaking van de volledige jaarrekening. Indien een deel van een jaarrekening dan wel een verkorte jaarrekening openbaar wordt gemaakt, is het niet toegestaan dat daarbij enigerlei door de accountant gegeven mededeling wordt openbaar gemaakt, tenzij:

- a. hij tot het oordeel is gekomen dat in de gegeven omstandigheden het desbetreffende stuk toereikend is; of
- b. op grond van wettelijke voorschriften met openbaarmaking van het desbetreffende stuk kan worden volstaan.

Indien niet de volledige jaarrekening wordt openbaar gemaakt, is nader overleg met de accountant noodzakelijk. Bij het opnemen van de jaarrekening en de controleverklaring op internet dient gewaarborgd te worden dat de jaarrekening goed is afgescheiden van andere informatie op de internetsite. De scheiding kan bijvoorbeeld plaatsvinden door de jaarrekening in niet-bewerkbare vorm als een afzonderlijk bestand op te nemen of door een waarschuwing op te nemen indien de lezer de jaarrekening verlaat.

2.7 Opnemen in een ander stuk

Indien de reeds openbaar gemaakte jaarrekening wordt opgenomen in een ander stuk dat zal worden openbaar gemaakt, is sprake van een nieuwe openbaarmaking en is opnieuw toestemming van de accountant nodig. Een voorbeeld van deze situatie is de publicatie van een emissieprospectus met daarin opgenomen de jaarrekening, nadat dezelfde jaarrekening tezamen met de andere jaarstukken is gedeponeerd bij het handelsregister. Voor elke nieuwe openbaarmaking is dus opnieuw toestemming van de accountant nodig.

2.8 Gebeurtenissen na de algemene vergadering

Indien na de vaststelling van de jaarrekening feiten en omstandigheden bekend zijn geworden waardoor de jaarrekening niet langer het wettelijk vereiste inzicht geeft, moet niettemin de bij de vastgestelde jaarrekening afgegeven controleverklaring worden gehandhaafd, evenals de bij het handelsregister neergelegde controleverklaring. In dat geval dient de rechtspersoon over deze feiten en omstandigheden een mededeling bij het handelsregister te deponeren, voorzien van een controleverklaring. Ook in deze situatie is nader overleg met de accountant noodzakelijk.